

ДУДАР Ярослав Іванович (1915–1945)

Випускник
1939 р.

Активний учасник
визвольних змагань,
керівник проводу ОУН
під час Другої світової війни

Народився 20 березня 1915 р. у с. Карашинці Гусятинського району Тернопільської області. Походить із родини селян — трудівників, праця яких варта найпочесніших нагород. Найрідніші люди значно вплинули на формування Я. І. Дударя як непересічної особистості — чоловіка із великим багажем професійних знань та житейської мудрості, який, безперечно, зробив вагомий внесок у хід історичних подій своєї епохи. Він не міг бути осторонь долі Батьківщини, адже був вихований як свідомий громадянин своєї держави.

Вже з 1931 р. Ярослав Іванович був членом юнацтва Організації українських націоналістів (ОУН) — українського громадсько-політичного руху, що боровся за становлення, збереження і розвиток України як соборної та незалежної держави. 16-річний парубок щиро вірив, що його мрії стосовно розквіту неньки України обов'язково матимуть реальне вираження і зовсім скоро він пишатиметься своїм краєм як місцевістю, де в усіх сферах людської життєдіяльності панує добробут.

Майбутній фах Я. І. Дудар вирішив пов'язати з великим та незабгненним світом науки і техніки, бо ж неабияк захоплювався ним іще з дитинства. А для здобуття вищої освіти обрав один із найстаріших вищих технічних навчальних закладів України та Східної Європи.

Так, з 1935 по 1939 р. був студентом Львівської політехніки, де продовжив членство в ОУН і активно займався суспільно-політичною діяльністю. Студентські роки, як і роки життя Ярослава Івановича загалом, припали на неспокійний час — період політичної заангажованості, відсутності свободи слова та різноманітних утисків й арештів.

Під час студентського з'їзду, 20 вересня 1939 р. був заарештований поляками та відбував покарання у в'язниці «Бригідки». У вересні 1939 р. з приходом Червоної армії був звільнений. З 1940 по 1941 р. — обласний провідник ОУН на Холмщині. Влітку 1941 р. брав участь у похідних групах ОУН під Києвом.

З 1942 р. — провідник ОУН Кам'янець-Подільської (теперішньої Хмельницької) області. Був заарештований німцями. Після допитів і страшних катувань близько півроку відбував покарання у Рівненській тюрмі, звідки, пробувши шість місяців під слідством, зумів організувати втечу.

З 1943 по 1944 р. — організаційний референт проводу середньо-східних українських земель (ОСУЗ). Тоді ж —

крайовий провідник ОСУЗ та виконавчач обов'язків провідника ОУН на північно-західних українських землях (ПЗУЗ). Двічі титулований Лицарем Срібного Хреста Бойової Заслуги.

З метою конспірації і задля безпеки родини Ярослав Іванович у різні періоди мав такі псевдоніми: «Архип», «Верес», «Ірчан», «Чавун», «Чугайстр».

Під час спецоперації Народного комісаріату внутрішніх справ, 13 грудня 1945 р. загинув біля с. Романів Луцького району Волинської області разом з іншими членами проводу, зокрема референтом Служби безпеки, сотником контррозвідки Василем Коренюком («Модест»), референтом пропаганди «Вік» («Апостол»), референтом зв'язку Леонідом Волосовцем («Улас», секретар «Сизий» та ін.).

Я. І. Дудар міцно увійшов у новітню історію України, закарбувавши своє ім'я у величній когорті відважних борців за її незалежність. Він — один із титанів сучасної Української держави. Був неодружений, усі 30 років свого життя присвятив Батьківщині. Як гармонійно розвинена особистість мав різнобічні зацікавлення — виявляв схильність до мистецтв і творчої діяльності. Ярослав Іванович полюбляв грати на скрипці та малювати картини, які нині вважаються реліквією його родини. Він є дядьком (рідним братом бабусі по маминій лінії) д-ра техн. наук, проф. М. І. Паламаря — також випускника вишу, що нині зветься Національний університет «Львівська політехніка».

Інформація про Я. І. Дударя міститься у таких виданнях:

1. Український визвольний рух // Центр досліджень визвольного руху, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Збірник 8. — Львів, 2006. — 312 с.
2. Волинь і Полісся у невідомій епістолярній спадщині ОУН і УПА 1944–1954 рр. // Літопис УПА. Нова серія, том 16, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. — Київ, Торонто, 2011.
3. Савка Б. Забути не маємо права...: Вид. 2-ге, доповнене. — Тернопіль: Джура, 2000. — 396 с.
4. Щеглюк В. Р. ...Як роса на сонці: Політичний роман-хроніка на основі спогадів діяча ОУН-УПА Л.С. Павлишина. — Львів: УПІ ім. Ів. Федорова; Фенікс Лтд, 1992. — 159 с.